

# BARNFATTIGDOMEN I SVERIGE



**Rädda Barnen**

Årsrapport 2010

# 2010



»Jag har hellre mat på  
bordet än lägger 100  
kronor i en klasskassa.«

Fredrik, 15 år, i boken *Dåligt ställt – Barns röster  
om ekonomisk utsatthet*, Rädda Barnen 2004.



»Jo, men om man redan är fattig, då vill man inte låna pengar för att studera. Och om man är fattig så kanske man inte ser möjligheterna, som att till exempel utbildning kanske kan leda till ett bra jobb där man kan tjäna bra med pengar.«

Cako, 16 år, i Rosengård i Malmö, i *Tidningen Barn* nr 4 2008.

# **Barnfattigdomen i Sverige**

## **Årsrapport 2010**

Sammanfattning av  
Barns ekonomiska utsatthet i Sverige  
Årsrapport 2010

Rädda Barnen kämpar för barns rättigheter.  
Vi väcker opinion och stöder barn i utsatta  
situationer – i Sverige och i världen.

Vi ser en värld som tillgodoser varje barns rätt  
till liv och utveckling, trygghet och skydd och  
rätt till delaktighet.

© 2010 Rädda Barnen

ISBN: 978-91-7321-428-5

Art nr: 10740

Författare: Helene Thornblad

Projektgrupp: Karin Fyrk och Jessica W Sandberg

Bilder: Pernilla Norström, förutom sida 2-3 Roger Turesson

Omslag och grafisk form: Petter Evertsén/Informera Sverige

Tryck: Wallén & Co Grafiska AB, 2010

Rädda Barnen

107 88 Stockholm

Besöksadress: Landsvägen 39, Sundbyberg

Tel: 08-698 90 00

info@rb.se

www.rb.se

## Innehåll

Förord.....	9
Sammanfattning.....	10
<b>Barnfattigdomen 2007 och 2008 – nationell nivå .....</b>	<b>11</b>
Ekonomisk utsatthet och utländsk bakgrund.....	14
Ekonomisk utsatthet bland barn till ensamstående föräldrar .....	15
Kombinationen utländsk bakgrund och ensamstående förälder .....	18
Den fattigaste och den rikaste tiondelen av barnfamiljerna .....	19
<b>Barnfattigdomen 2007 och 2008 – lokal nivå .....</b>	<b>21</b>
Förändringar i län och kommuner .....	21
Förändringar på stadsdelsnivå.....	24
<b>Barnfattigdom i ett välfärdssamhälle .....</b>	<b>27</b>
Fattigdom kan definieras på flera sätt.....	27
Rädda Barnens fattigdomsindex .....	28
Låg inkomststandard.....	28
Barnfamiljer med störst risk för ekonomisk utsatthet.....	29
Stora skillnader över landet.....	30
Långsiktiga förändringar i barnfamiljernas ekonomi .....	30
Barnfattigdom innebär diskriminering .....	32
<b>Fotnoter .....</b>	<b>35</b>
<b>Bilagor.....</b>	<b>36</b>



# Förord

Sverige är rikare än någonsin – BNP per capita har stadigt ökat under 2000-talet. Trots det ser vi fortsatt ökade klyftor mellan de fattigaste och de rikaste barnen. Den rikaste tiondelen av Sveriges barnfamiljer har det idag så gott ställt att varje familj skulle kunna försörja drygt tre lika stora familjer. Och under 2008 började nivåerna av barnfattigdom<sup>1</sup> att öka igen, vilket troligtvis är en effekt av den kraftiga konjunkturedgång som inleddes hösten 2008. Under 2008 levde 220 000 barn i fattigdom – det vill säga 11,5 procent av alla barn i Sverige.

En fördjupad fattigdom med ökade klyftor mellan olika grupper av barn, leder till att barn hamnar i utanförskap och tvingas växa upp i samhällets marginaler. Detta innebär sämre förutsättningar på fler områden och en risk för deras utveckling. Barn som växer upp i fattigdom diskrimineras och får sämre utbildning, sämre hälsa, sämre möjlighet till fritidsaktiviteter, till exempel i form av lek och en meningsfull fritid samt lever under betydligt mer otrygga förhållanden än andra barn.

Rädda Barnens analys är att Sverige inte tar Barnkonventionen på allvar. Vi menar att det är ett brott mot artikel 4 att inte agera för att motverka barnfattigdomen i Sverige. Artikel 4 går ut på att alla länder, till det yttersta av sina resurser, ska vidta åtgärder för att genomföra barnkonventionen. Det ska tolkas som att högre krav kan ställas på rika länder när man ska genomföra de rättigheter som är beroende av ekonomiska resurser.

Sverige har utan tvekan de resurser som behövs för att se till att inga barn diskrimineras och marginaliseras på grund av sina föräldrars ekonomiska ställning. Men istället medverkar den ekonomiska politiken till att utestänga barn från självklara rättigheter.

Rädda Barnen har uppmärksammat de höga nivåerna av barnfattigdom i Sverige sedan 2002. I snart ett decennium har olika regeringar haft chansen att åtgärda problemet. Få konkreta lösningar har presenterats. Vi menar att det krävs ett nationellt grepp om frågan, och en handlingsplan från regeringen med tydliga kriterier för vilka villkor som ska gälla i alla kommuner – för att förverkliga alla barns rättigheter.



**Lars Carlsson**

Chef för Rädda Barnens Sverigeprogram

# Sammanfattning

Rädda Barnen har sedan 2002 genomfört studier som speglar förändringar i barns välfärd i Sverige. Den här skriften är en sammanfattning av den åttonde rapporten i serien, författad av Tapio Salonen, professor i socialt arbete vid Linnéuniversitetet och Malmö högskola. Årets rapport redovisar utvecklingen till och med år 2008.

Den första rapporten i serien återspeglade den ekonomiska krisen under 1990-talet. Den visade att barnfattigdomen ökat kraftigt från mätningarnas startår 1991 till år 1997, då 22,3 procent av alla barn i Sverige låg under fattigdomsgränsen. Därefter har utvecklingen präglats av sjunkande barnfattigdom. Men statistiken från krisåren visar också på strukturförändringar i form av ökade ekonomiska klyftor. I synnerhet är det barnfamiljer med invandrarbakgrund som inte ökat sin inkomststandard i samma utsträckning som andra hushåll.

Årets rapport visar att barnfattigdomen år 2007 nådde den lägsta nivån sedan mätningarnas start år 1991. Under år 2007 levde 10,9 procent av alla barn i Sverige (210 000 barn) i ekonomisk fattigdom<sup>1</sup>. Under år 2008 bröts dock trenden. Barnfattigdomen ökade då till 11,5 procent – med 0,6 procentenheter, vilket motsvarar 10 000 barn. Detta sammanfaller i tiden med den första fasen i konjunktur nedgången i slutet av 2000-talet, som inleddes under hösten 2008.

Årets rapport visar att klyftorna mellan de rikaste och de fattigaste barnfamiljerna fortsätter att vidgas. Skillnaden i inkomstutveckling har lett till att den relativa barnfattigdomen enligt EU:s definition ökat kraftigt under senare år<sup>2</sup>.

I rapporten används begrepp som ekonomisk utsatthet, knappa ekonomiska omständigheter, ekonomisk fattigdom etc. som synonymer till barnfattigdom. Här följer huvudresultaten i årets rapport i sammandrag:

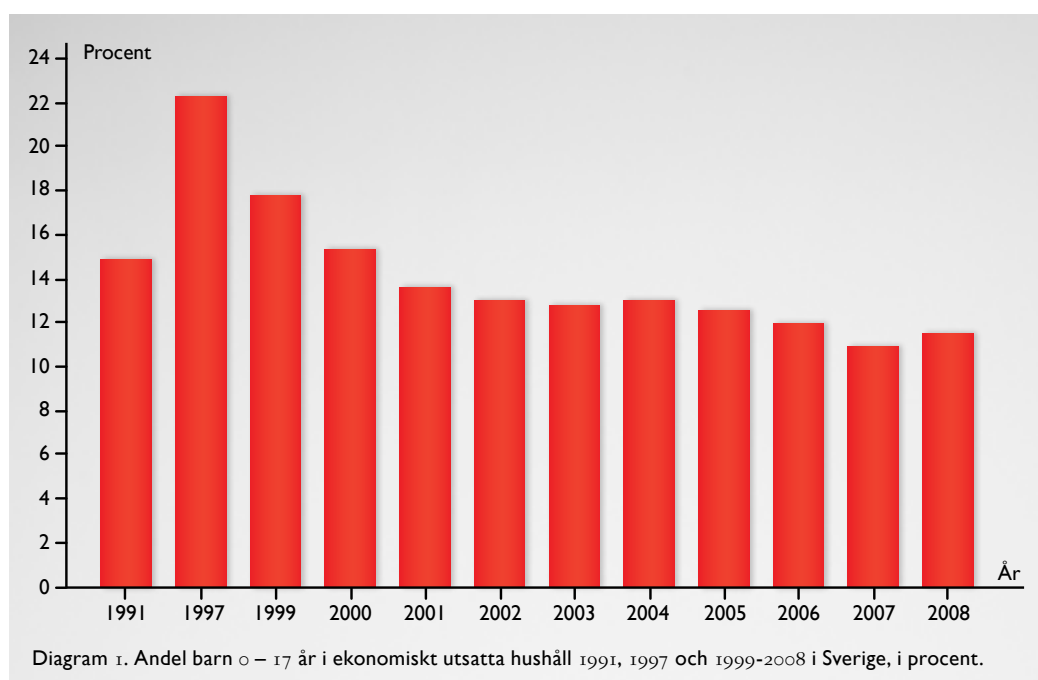
- Skillnaderna mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund är markant och ökar under 2007 och 2008. Barnfattigdomen är mer än fem gånger så hög bland barn med utländsk bakgrund (29,5 procent) som bland barn med svensk bakgrund (5,4 procent).
- Bland barn till ensamstående föräldrar är barnfattigdomen mer än tre gånger så hög (24,7 procent) som bland barn till sammanboende föräldrar (8,1 procent).
- Nästan vartannat barn (49 procent) till ensamstående föräldrar med invandrarbakgrund lever i ekonomisk fattigdom, men endast 2,3 procent av alla barn till svenskfödda par med barn.
- Barnfattigdomen varierar starkt mellan Sveriges kommuner, från 3 procent (Täby) till 31 procent (Malmö). Genomgående är barnfattigdomen högst i landets storstadsregioner och lägst i välstående kranskommuner till storstäderna. Mellan stadsdelarna är variationen ännu större, från Torslanda i Göteborg (2,0 procent) till Rosengård i Malmö (61,4 procent).

# Barnfattigdomen 2007 och 2008 – nationell nivå

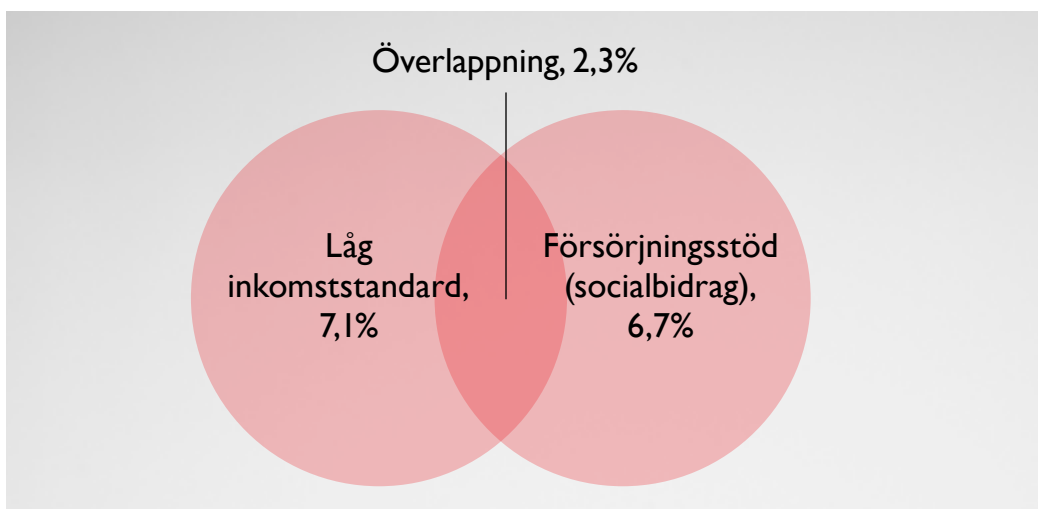
Enligt Rädda Barnens fattigdomsindex räknas barn i familjer som *antingen* har låg inkomststandard *eller* har försörjningsstöd (socialbidrag) som fattiga. Låg inkomststandard definieras som inkomster som inte täcker skäligena levnadsomkostnader. En mer detaljerad genomgång av begreppen finns i avsnittet om Rädda Barnens fattigdomsindex på sidorna 28–29.

År 2007 hade andelen barn som lever i ekonomisk utsatthet minskat till 10,9 procent av alla barn i Sverige, den lägsta siffran som uppmätts sedan mätningarnas startår 1991. Barnfattigdomen hade då minskat stadigt sedan den ekonomiska krisen kulminerade år 1997, förutom en mindre ökning på 0,2 procentenheter år 2004.

År 2008 ökade barnfattigdomen med 0,6 procentenheter till sammanlagt 11,5 procent (cirka 220 000 barn), en ökning med 10 000 barn. Detta avspeglar inledningen av konjunkturedgången hösten 2008. På grund av eftersläpningar i statistiken är det ännu inte möjligt att mäta fortsatta förändringar under 2009 och 2010.



Under 2008 var det något fler barn som levde i familjer med låg inkomststandard (7,1 procent av alla barn i Sverige) än i familjer med försörjningsstöd (6,7 procent). Överlappningen, det vill säga barn i familjer med både låg inkomststandard och försörjningsstöd, var 2,3 procent.

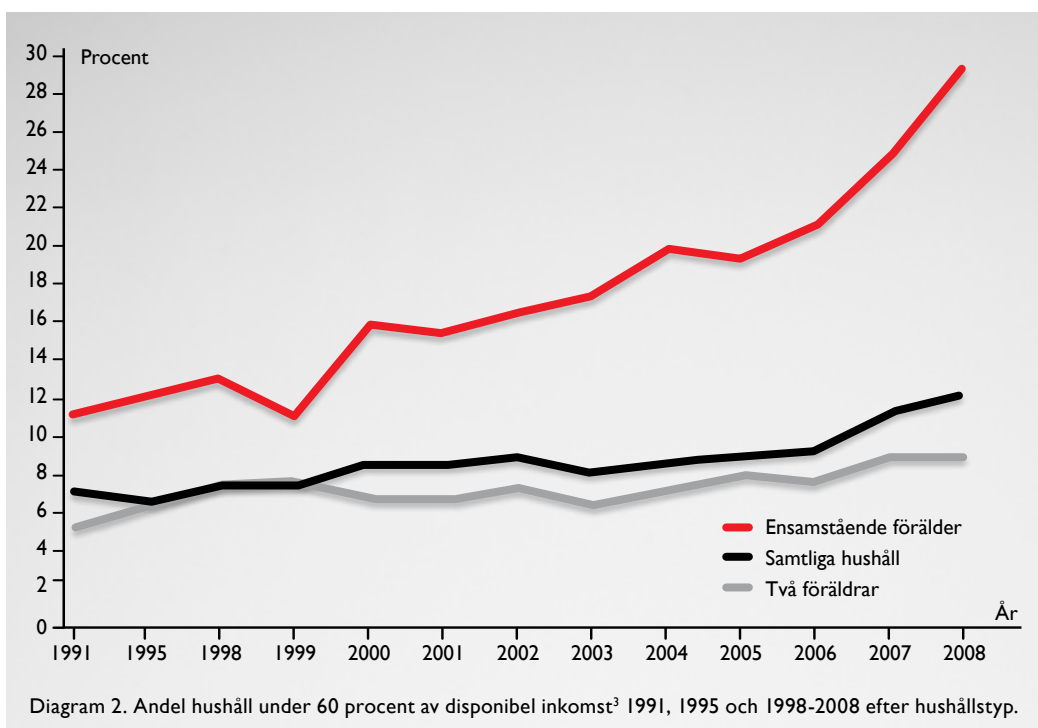



Fattigdomsindex för år 2008, 11,5 procent av alla barn i Sverige, utgörs alltså av de barn som *antingen* levde i familjer med låg inkomststandard *eller* med försörjningsstöd (7,1 % + 6,7 % - 2,3 %). Överlappningen på 2,3 procent dras ifrån för att dessa barn inte ska räknas in två gånger. Den största delen av ökningen mellan 2007 och 2008 skedde bland familjer med låg inkomststandard, 0,7 procentenheter, medan andelen med försörjningsstöd ökade med 0,2 procentenheter.

#### Jämförelse med EU:s fattigdomsmått

2000-talet har karaktäriserats av en välståndsökning för många svenska barnfamiljer. Men samtidigt har inkomstklyftorna vuxit, och standardökningen har inte kommit alla barnfamiljer till del. Rädda Barnens fattigdomsindex mäter hur många barn och familjer som hamnar under en absolut fattigdomsgräns och fångar inte in inkomstskillnader i samhället. Det gör däremot EU:s fattigdomsdefinition, som är ett mått på hur stor andel av hushållen som har lägre inkomst än 60 procent av medianinkomsten i landet.

Diagram 2 visar hur barnfattigdomen i Sverige har utvecklats enligt EU:s definition. Framförallt har den relativa barnfattigdomen ökat bland barn till ensamstående föräldrar.





»Jag märker att de här barnen inte har pengar på en massa olika sätt. En del av dem äter till exempel jättemycket i skolan. Vi lärare har haft en del diskussioner med matpersonalen om det, om att de måste få ta mer än fem köttbullar, att de måste få äta sig riktigt mätta.«

Läraren Eva i boken *Dåligt ställt – Barns röster om ekonomisk utsatthet*, Rädda Barnen 2004.

## Ekonomisk utsatthet och utländsk bakgrund

Omkring en fjärdedel av alla barn i Sverige har någon form av utländsk bakgrund. De flesta av dessa barn är själva födda i Sverige, men en eller båda föräldrarna är födda i ett annat land. Med begreppet "utländsk bakgrund" sammanförs barn som är nyanlända till Sverige, varav många från krigshärjade länder, med barn som är födda i Sverige och vars föräldrar har levt i Sverige i årtionden. Naturligtvis finns det stora skillnader inom gruppen. Inget talar heller för att ekonomiska skillnader i barnfamiljers ekonomi beror på den etniska bakgrunden i sig. Skillnaderna kan istället relateras till föräldrars svaga positioner på den svenska arbetsmarknaden och bristande förankring i de offentliga trygghetssystemen vid exempelvis föräldraledighet, sjukdom och arbetslöshet.

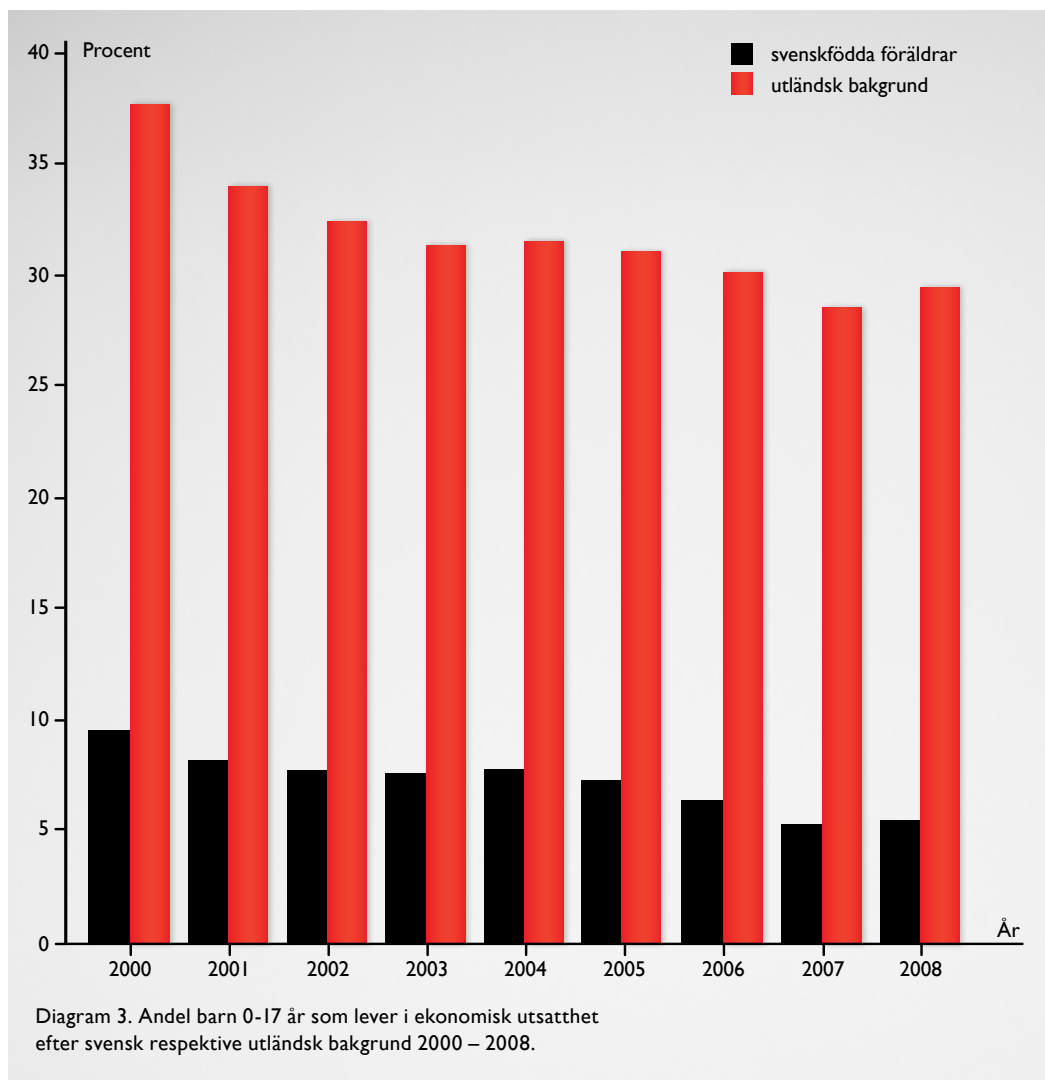


Diagram 3 visar hur barnfattigdomen förändrats under 2000-talet för barn med svensk respektive utländsk bakgrund. År 2008 levde knappt vart nittonde barn med svensk bakgrund (5,4 procent) i en familj som antingen hade låg inkomststandard eller försörjningsstöd. Detta kan jämföras med nästan vart tredje barn med utländsk bakgrund (29,5 procent). Barnfattigdomen är alltså mer än fem gånger så hög bland barn med utländsk bakgrund.

Klyftorna mellan barnfamiljer med svensk respektive utländsk bakgrund har ökat sedan mätningarnas startår 1991 och under hela 2000-talet. År 1991 var barnfattigdomen 2,6 gånger så hög bland barn med utländsk bakgrund, år 2000 var den fyra gånger så hög och nästan 5,5 gånger så hög år 2008, vilket visas i tabell 1.

År	Barn med svensk bakgrund		Barn med utländsk bakgrund		Differens utl./sv. barn
	i tusen	%	i tusen	%	
1991	171	11,3	110	29,4	2,60
1997	243	16,1	189	43,7	2,71
2000	144	9,4	152	37,7	3,99
2001	123	8,1	139	34,0	4,20
2002	117	7,7	135	32,4	4,21
2003	114	7,5	133	31,4	4,19
2004	117	7,7	135	31,6	4,10
2005	108	7,2	135	31,0	4,31
2006	93	6,3	135	30,2	4,80
2007	77	5,3	132	28,5	5,38
2008	78	5,4	142	29,5	5,46

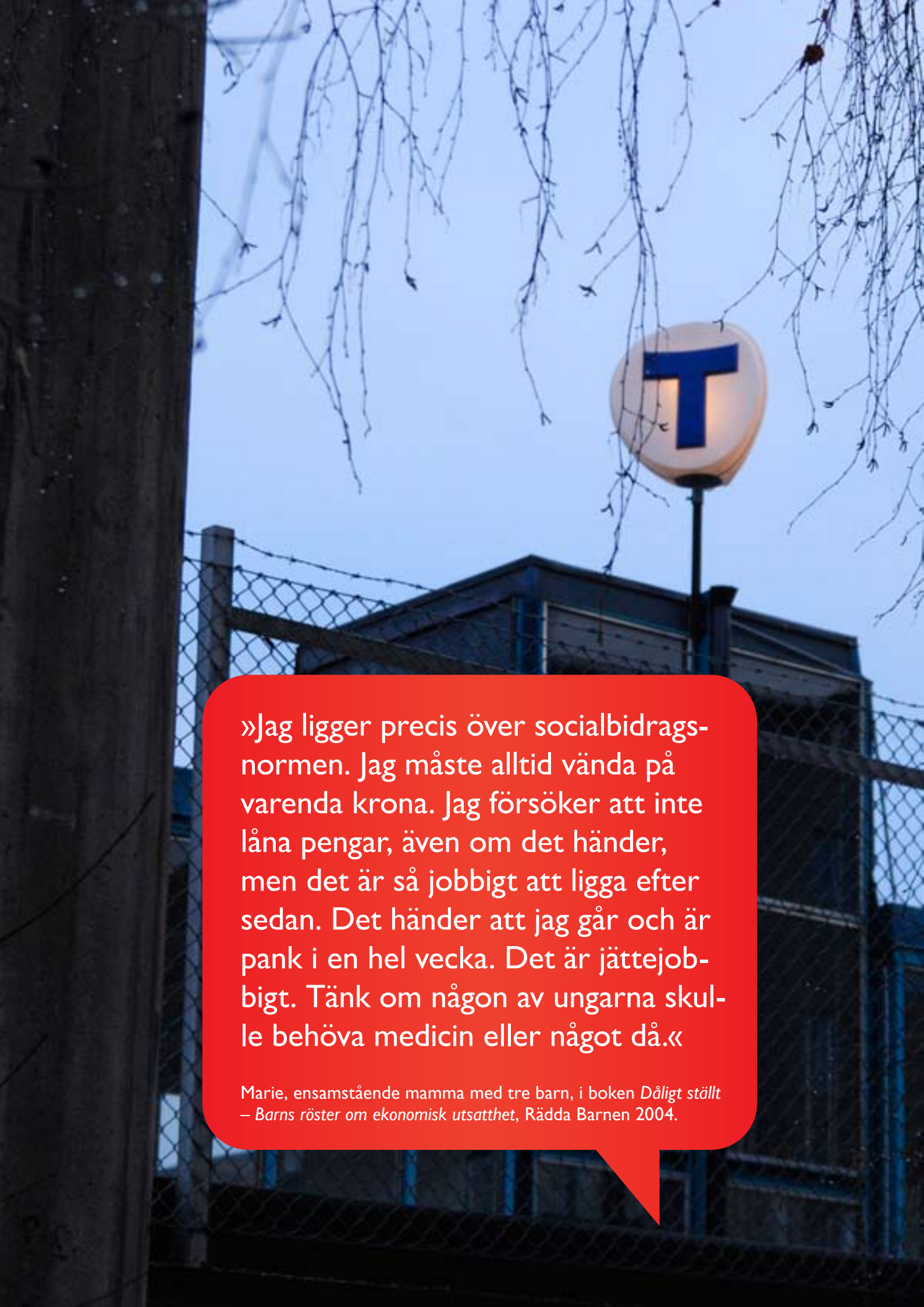
Tabell 1. Andel barn 0 – 17 år i familjer med ekonomisk utsatthet efter föräldrars bakgrund 1991, 1997 och 2000 – 2008.

## Ekonomisk utsatthet bland barn till ensamstående föräldrar

Under 1990-talet blev det allt vanligare att barn levde med en ensamstående förälder. År 1991 levde 16 procent av alla barn med en av sina föräldrar. I början av 2000-talet hade andelen ökat till 22 procent. Denna utveckling har stannat av och visar tecken på att vända. Andelen barn som bor med ensamstående föräldrar har minskat de senaste åren och låg år 2008 på 20 procent<sup>4</sup>.

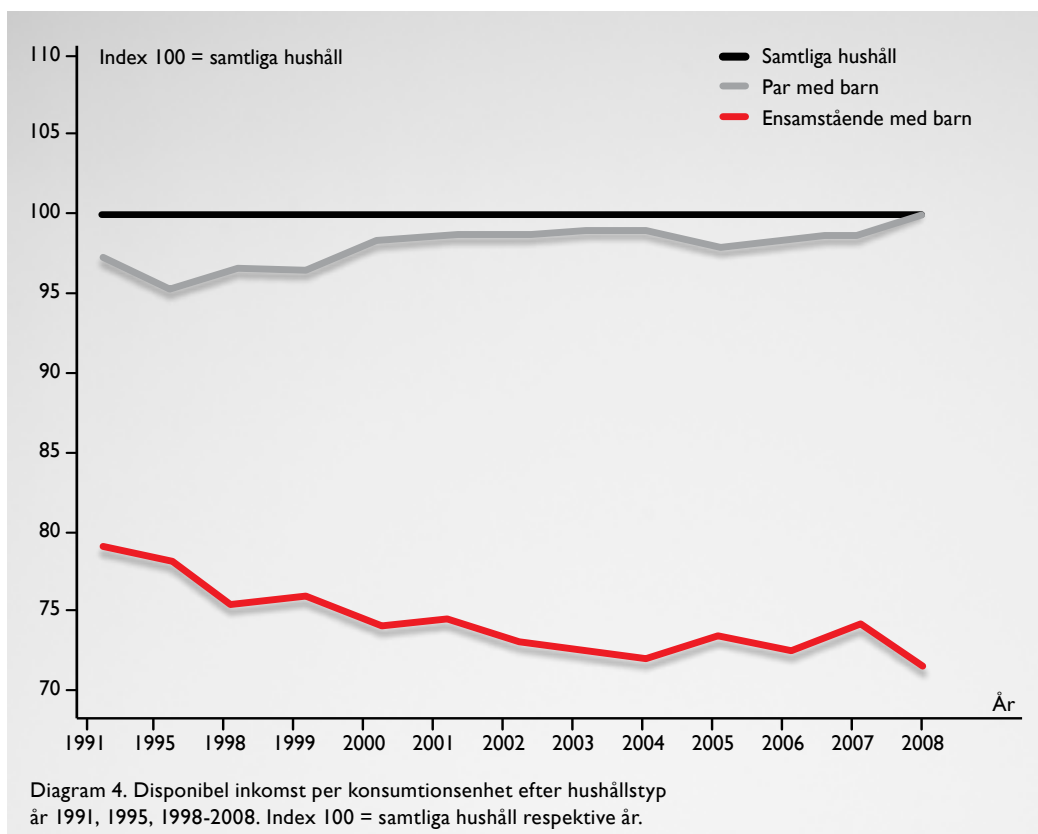
Under krisåren i mitten av 1990-talet förlorade familjer med barn mer i inkomststandard än hushåll utan barn. Den utvecklingen vände under 2000-2008, då framförallt barnfamiljer med sammanboende föräldrar stärkt sin ekonomi. I alla tidigare undersökningar har barnfamiljer haft knappare ekonomi än hushåll utan barn. År 2008 hade sammanboende par med barn för första gången samma inkomststandard som medianhushållet, räknat per konsumtionsenhet<sup>5</sup>.

Däremot släpar inkomsterna för ensamstående med barn efter allt mer. År 1991 hade hushåll med ensamstående föräldrar med barn 79 procent av medianinkomsten i Sverige. År 2008 hade andelen sjunkit till 71,5.

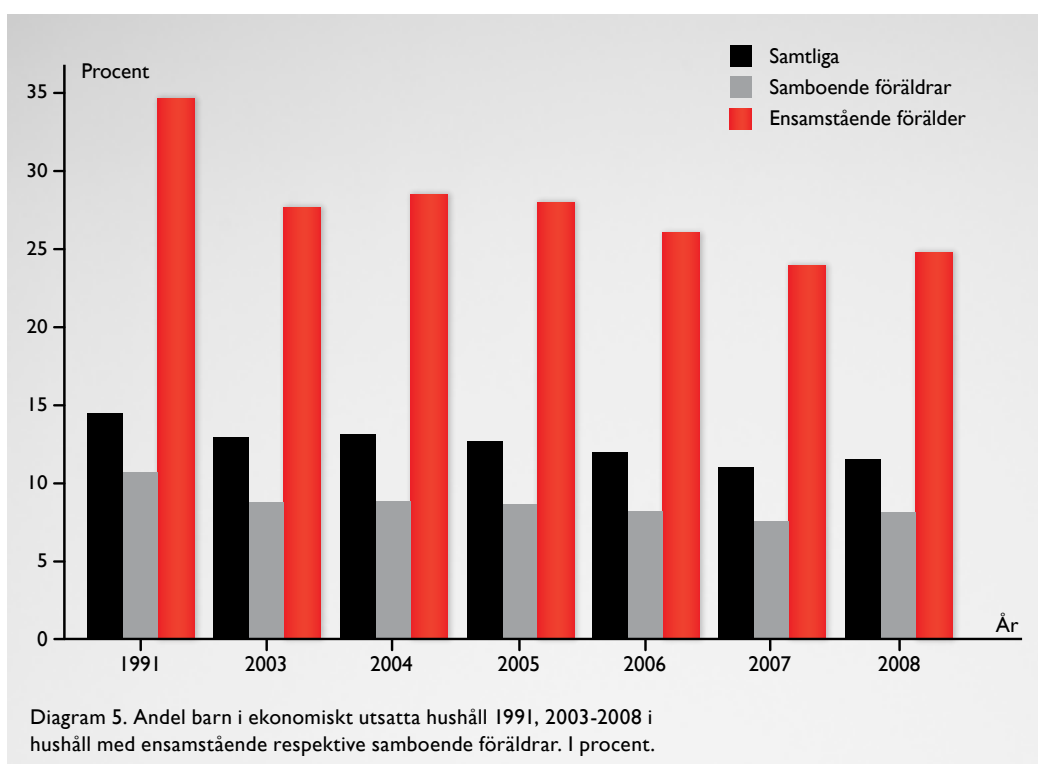


»Jag ligger precis över socialbidragsnormen. Jag måste alltid vända på varenda krona. Jag försöker att inte låna pengar, även om det händer, men det är så jobbigt att ligga efter sedan. Det händer att jag går och är pank i en hel vecka. Det är jättejobbigt. Tänk om någon av ungarna skulle behöva medicin eller något då.«

Marie, ensamstående mamma med tre barn, i boken *Dåligt ställt*  
– *Barns röster om ekonomisk utsatthet*, Rädda Barnen 2004.



Även om de ekonomiska klyftorna växer mellan olika familjetyper, har barnfattigdomen minskat bland barn till ensamstående föräldrar. År 1991 levde omkring 35 procent av alla barn till ensamstående föräldrar i ekonomisk fattigdom. År 2008 hade andelen minskat till 25 procent. Men nedgången bryts mellan år 2007 och 2008, då barnfattigdomen åter ökar i alla familjetyper. 8,1 procent av alla barn till sammanboende föräldrar levde i ekonomisk fattigdom år 2008, vilket innebär att barnfattigdomen var drygt tre gånger så hög bland barn med ensamstående föräldrar som bland barn med sammanboende föräldrar.

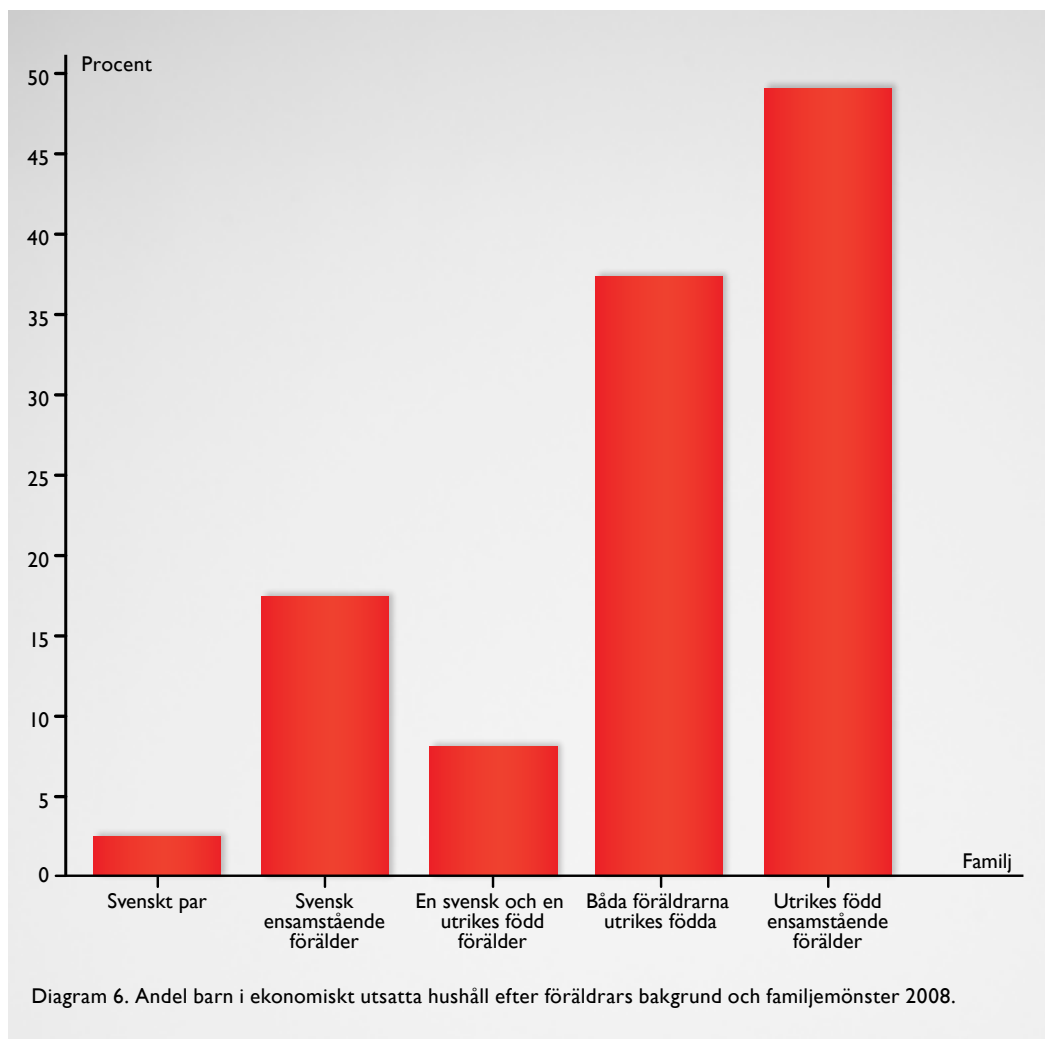


## Kombinationen utländsk bakgrund och ensamstående förälder

Att ha invandrarbakgrund och en ensamstående förälder är faktorer som var och en för sig ökar risken för att leva under ekonomiskt knappa förhållanden. Tillsammans förstärker de båda faktorerna varandra och ett markant mönster av ojämlika ekonomiska villkor framträder.

Nästan hälften – 49 procent – av alla barn med utländsk bakgrund och en ensamstående förälder lever i ekonomisk fattigdom. Detta kan jämföras med 2,3 procent av barnen med svensk bakgrund och sammanboende föräldrar.

Det finns tydliga skillnader även inom gruppen barn till sammanboende föräldrar med utländsk bakgrund. I familjer där båda föräldrarna har utländsk bakgrund är barnfattigdomen 37 procent, och i familjer där endast en av föräldrarna har utländsk bakgrund lever 8 procent i ekonomisk fattigdom.



## Den fattigaste och den rikaste tiondelen av barnfamiljerna

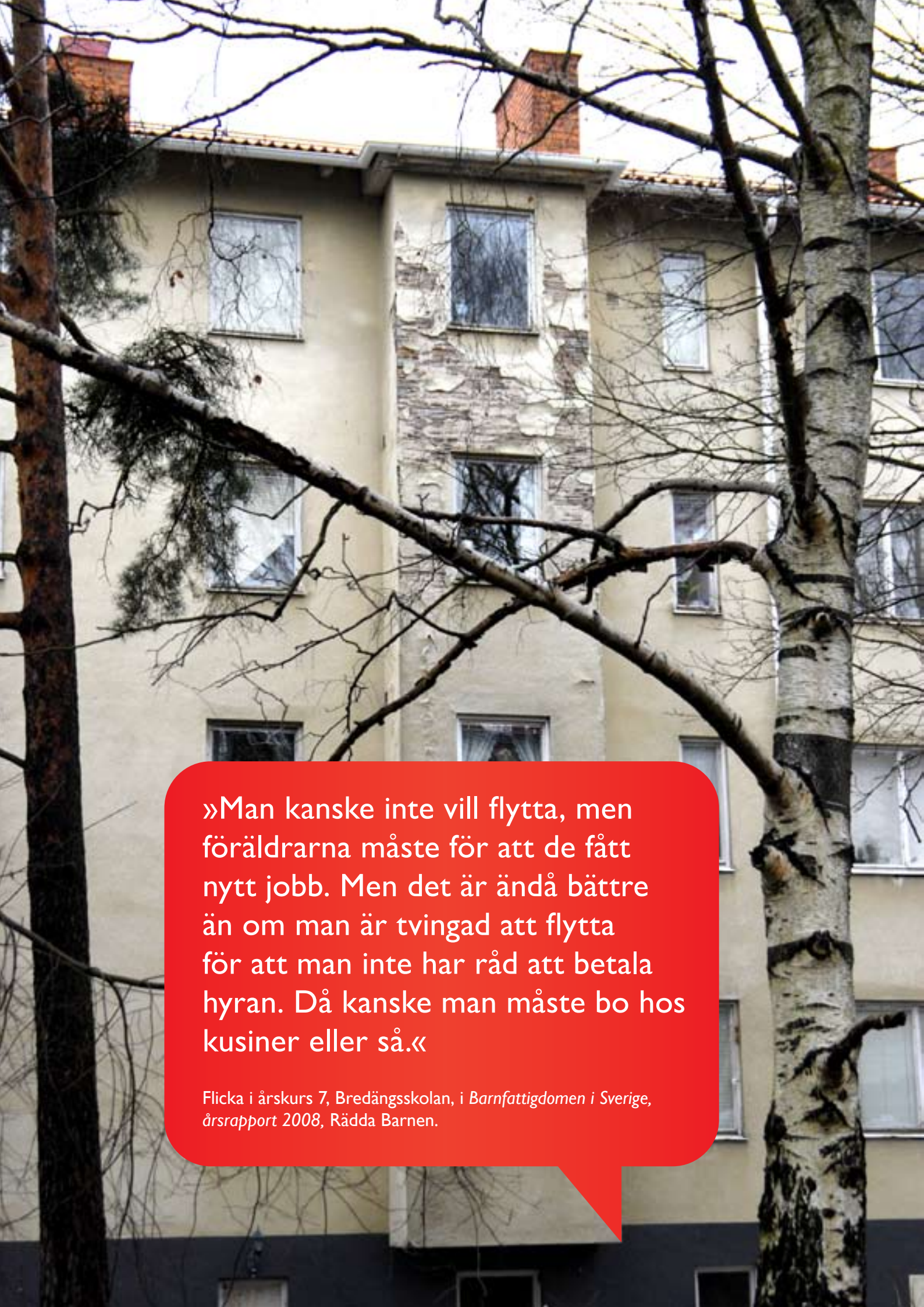
De ekonomiska villkoren för den rikaste tiondelen av barnfamiljerna har förbättrats kraftigt sedan mätningarnas startår 1991. År 2008 hade dessa hushåll en inkomststandard från 3,43 och uppåt, vilket kan jämföras med 2,48 år 1991. Det innebär att inkomsterna för vart och en av dessa hushåll år 2008 skulle räcka till de nödvändigaste utgifterna för minst 3,43 familjer av samma storlek och sammansättning. 3,43 är ett gränsvärde, vilket innebär att "de minst rika" i den rikaste tiondelen hade inkomststandarderna 3,43.

Även medianfamiljen med barn har förbättrat sin inkomst under perioden, från inkomststandarderna 1,72 år 1991 till 2,18 år 2008. Det innebär att medianfamiljen har drygt dubbelt så mycket pengar att röra sig med som familjerna med den lägsta godtagbara levnadsstandarderna.

Däremot har mycket lite förändrats för den fattigaste tiondelen av barnfamiljerna. År 1991 hade denna grupp inkomststandarderna 1,12 eller mindre att röra sig med och år 2008 vad motsvarande värde 1,14. Det innebär att inkomsterna för *dem som hade det bäst ställt* i gruppen räckte ganska precis till det allra nödvändigaste. 1,14 är ett gränsvärde, vilket innebär att "de minst fattiga" i den fattigaste tiondelen hade inkomststandarderna 1,14. 6,6 procent av alla barn levde i ett hushåll med en inkomststandard som understeg 1,0 år 2008, vilket definieras som hushåll med låg inkomststandard.

Gränsvärden	1991	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Den fattigaste tiondelen av barnfamiljerna	1,12	0,96	1,05	1,09	1,09	1,10	1,08	1,09	1,11	1,17	1,14
Medianhushållet med barn	1,72	1,50	1,71	1,80	1,84	1,85	1,84	1,89	1,97	2,12	2,18
Den rikaste tiondelen av barnfamiljerna	2,48	2,25	2,66	2,76	2,83	2,81	2,81	2,90	3,07	3,34	3,43

Tabell 2. Gränsvärden i inkomststandard för den fattigaste tiondelen (percentilen) av barnfamiljerna, medianhushållet med barn och den rikaste tiondelen (percentilen) av barnfamiljerna, år 1991, 1997, 2000-2008.



»Man kanske inte vill flytta, men föräldrarna måste för att de fått nytt jobb. Men det är ändå bättre än om man är tvingad att flytta för att man inte har råd att betala hyran. Då kanske man måste bo hos kusiner eller så.«

Flicka i årskurs 7, Bredängsskolan, i *Barnfattigdomen i Sverige*, årsrapport 2008, Rädda Barnen.

# Barnfattigdomen 2007 och 2008 – lokal nivå

## Förändringar i län och kommuner

Tidigare rapporter om barnfattigdom har visat på stora skillnader både mellan och inom landets kommuner. Det finns många parallella förändringstrender, vilket innebär att utvecklingen av barnfattigdomen i en enskild kommun kan skilja sig markant från landet i stort.

I de kommunbilagor som hör till rapporten kan varje enskild kommuns utveckling följas mer i detalj. Där finns exempelvis statistik som visar hur många barn i varje kommun som lever med låg inkomststandard respektive med försörjningsstöd, och fördelningen mellan barn med svensk och utländsk bakgrund i olika familjetyper.

Barnfattigdomens utbredning varierar över landet, med lägsta nivåer i Halland (6,7 procent), Norrbotten (8,4 procent) och Kalmar län (8,8 procent) år 2008. De tre länen med högst barnfattigdom var under året Skåne (15,8 procent), Södermanland (13,7 procent) och Örebro län (12,5 procent). Mellan år 2007 och 2008 ökade barnfattigdomen i alla län utom Stockholms län, där en minskning skedde med 0,1 procentenheter.

Förändringar i ekonomisk utsatthet bland barnfamiljer kan variera starkt i en kommun från ett år till ett annat. Det kan till exempel bero på in- och utflyttning eller förändringar av den lokala arbetsmarknaden. Många av de kommuner där barnfattigdomen minskat mycket under senare år har haft en förhållandevis hög andel ekonomiskt fattiga barnfamiljer i utgångsläget.

<i>Kommuner med störst ökning</i>			
1. Vansbro	+ 4,0	6. Flen	+ 3,0
2. Nordanstig	+ 3,5	7. Övertorneå	+ 3,0
3. Bjurholm	+ 3,5	8. Åmål	+ 2,9
4. Gullspång	+ 3,4	9. Bengtsfors	+ 2,8
5. Perstorp	+ 3,4	10. Ljusdal	+ 2,8
<i>Kommuner med störst minskning</i>			
1. Ödeshög	- 3,5	6. Botkyrka	- 2,4
2. Storfors	- 3,1	7. Stockholm	- 2,3
3. Storuman	- 2,8	8. Älvdalen	- 2,3
4. Upplands-Bro	- 2,7	9. Eksjö	- 2,2
5. Ovanåker	- 2,5	10. Lekeberg	- 2,1

Tabell 3. Kommuner med de största förändringarna av andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll mellan 2006 och 2008.

Bland de kommuner som har lägst barnfattigdom finns många välmående kranskommuner i storstadsregionerna, exempelvis Täby, Danderyd, Kungsbacka och Lomma.

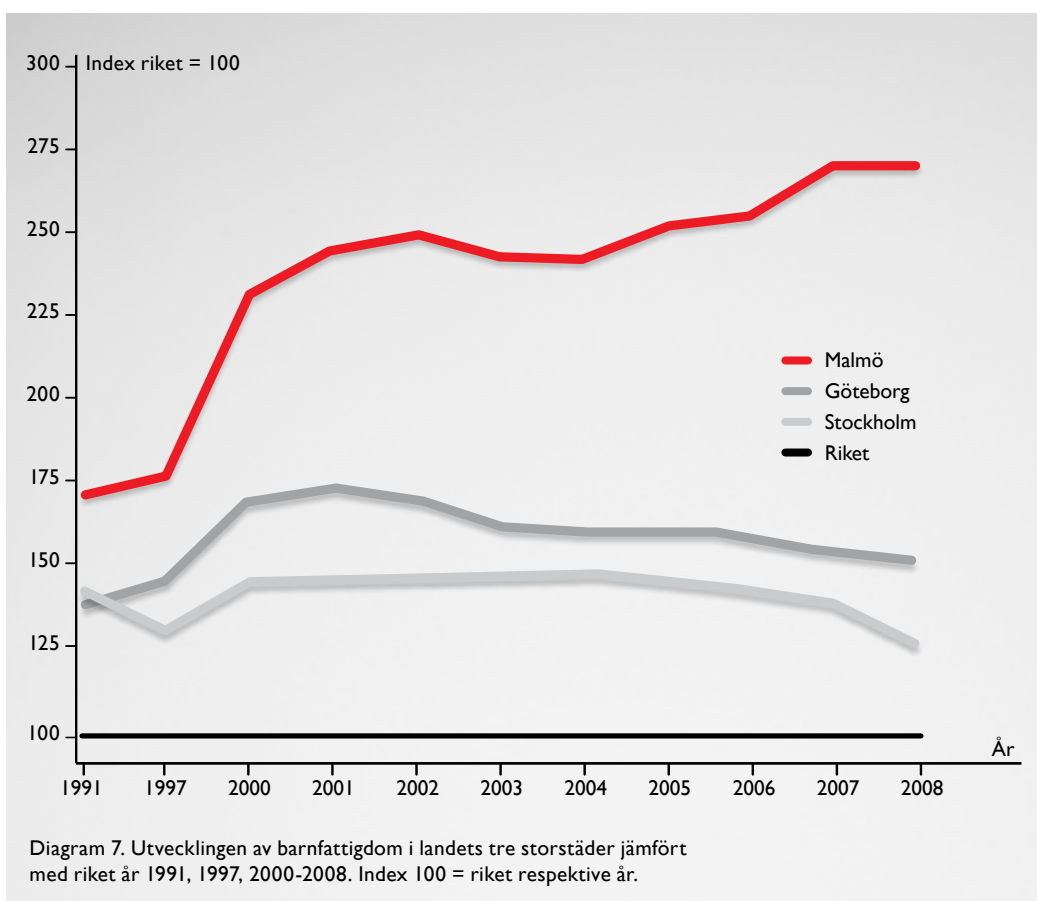
Längst ner på årets lista finns liksom tidigare Malmö och Landskrona. Mellan år 2000 och 2008 har barnfattigdomen i Malmö minskat från 35,4 procent till 31,1 procent. Mellan 2007 och 2008 skedde dock en tydlig ökning med 1,7 procentenheter. Motsatt trend uppvisar Botkyrka, där barnfattigdomen minskat kraftigt under 2000-talet, från 29,6 procent år 2000 till 17,7 procent år 2008, och där barnfattigdomen fortsätter minska mellan 2007 och 2008, om än marginellt med 0,1 procentenheter.

Kommun	Ranking 2007	Procent 2007	Ranking 2008	Procent 2008	Förändring i procent	2008/2007 i ranking
Täby	2	3,8	1	3,4	- 0,4	+1
Danderyd	6	4,2	2	3,7	- 0,5	+4
Kungsbacka	5	4,1	3	4,0	- 0,1	+2
Lomma	1	3,5	4	4,2	0,7	-3
Hammarö	3	3,9	5	4,3	0,5	- 2
Ekerö	17	5,0	6	4,6	- 0,5	+11
Knivsta	9	4,6	7	4,6	0,0	+2
Härryda	7	4,2	8	4,8	0,5	- 1
Öckerö	13	4,9	9	4,8	- 0,1	+4
Habo	14	4,9	10	4,8	-0,1	+4
Vallentuna	23	5,4	11	4,8	- 0,6	+12
Nykvarn	8	5,4	12	5,0	0,6	-4
Österåker	26	5,5	13	5,1	- 0,5	+13
Piteå	22	5,4	14	5,1	-0,3	+8
Bollebygd	4	4,1	15	5,1	0,9	-11
Lerum	12	4,9	16	5,1	0,3	-4
Vaxholm	18	5,1	17	5,3	0,2	+1
Vännäs	25	5,5	18	5,4	-0,1	+7
Mörbylånga	16	5,0	19	5,4	0,4	-3
Kävlinge	11	4,7	20	5,4	0,7	-9

Tabellen fortsätter på nästa sida.

<i>Kommun</i>	<i>Ranking 2007</i>	<i>Procent 2007</i>	<i>Ranking 2008</i>	<i>Procent 2008</i>	<i>Förändring i procent</i>	<i>2008/2007 i ranking</i>
Munkfors	237	12,2	271	16,5	4,3	-34
Dorotea	283	17,0	272	16,5	- 0,5	+11
Gullspång	261	13,5	273	16,5	3,0	-12
Flen	255	13,0	274	16,7	3,8	-19
Bjuv	264	13,8	275	16,8	2,9	-11
Helsingborg	276	15,4	276	16,8	1,4	0
Torsby	277	15,4	277	16,8	1,4	0
Storfors	286	19,1	278	17,0	-2,1	+8
Göteborg	282	16,9	279	17,2	0,3	+3
Perstorp	256	13,1	280	17,3	4,3	-24
Botkyrka	284	17,8	281	17,7	- 0,1	+3
Eskilstuna	278	15,9	282	18,1	2,2	-4
Borlänge	275	15,3	283	18,1	2,8	-8
Burlöv	279	16,0	284	18,3	2,3	-5
Bjurholm	274	15,3	285	18,4	3,0	-11
Årjäng	285	18,9	286	20,4	1,6	-1
Södertälje	287	19,6	287	20,5	0,9	0
Eda	288	20,0	288	22,5	2,4	0
Landskrona	289	22,2	289	22,6	0,4	0
Malmö	290	29,4	290	31,1	1,7	0

Tabell 4. Barnfattigdomen i procent år 2007 och 2008. 20 kommuner med lägst respektive högst ranking<sup>6</sup>.



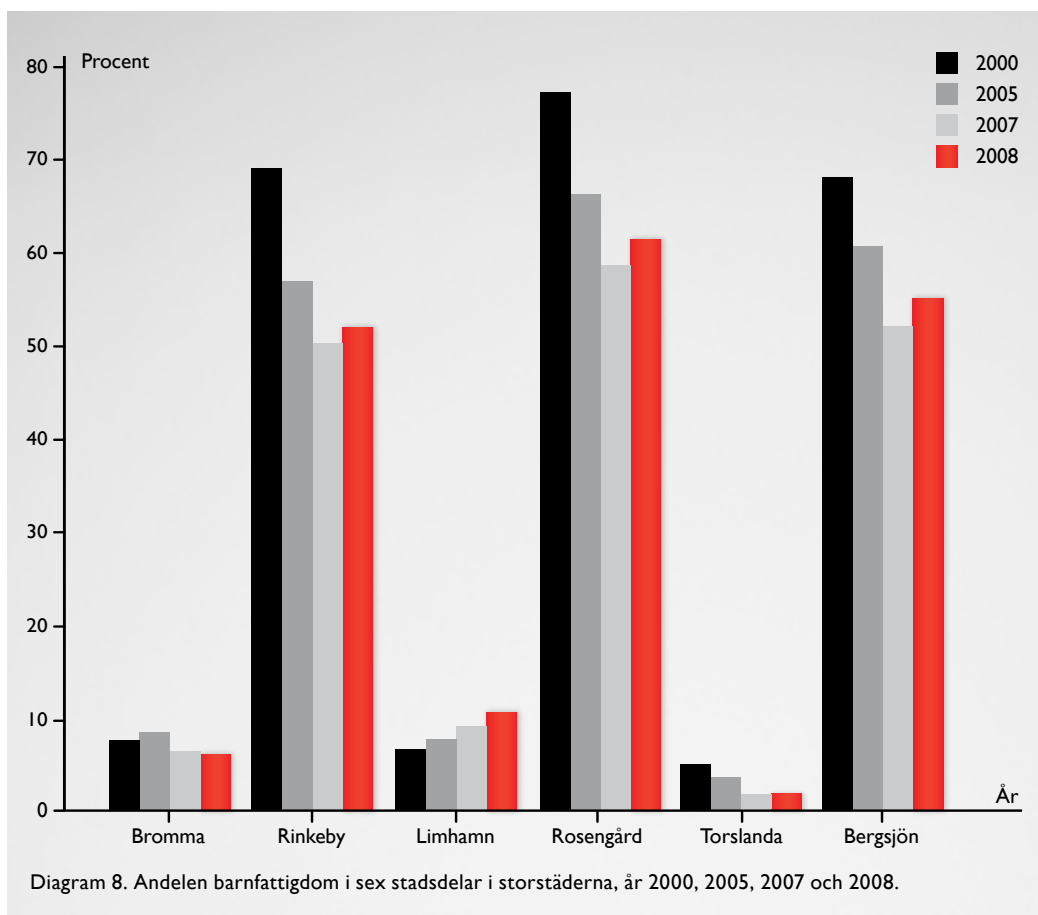
Göteborg hör till de kommuner i Sverige som har högst barnfattigdom, medan Stockholm numera har lämnat bottenlistan (årets ranking 250). Malmö har en särställning bland kommunerna. Under hela tidsperioden 1991 till 2008 ökade barnfattigdomen i Malmö, från 25 till 31 procent, medan den ekonomiska utsattheten under samma period minskade från 20 till 17 procent i Göteborg och från 21 till 14 procent i Stockholm.

## Förändringar på stadsdelnivå

I Sveriges storstäder finns både landets allra fattigaste och de mest ekonomiskt välmående områdena. De ekonomiska skillnaderna inom städerna är betydligt större än skillnaderna mellan Sveriges kommuner.

Barnfattigdomen i Rosengård i Malmö var 61,5 procent år 2008, mer än fem gånger så hög som i riket i stort och en ökning från nivån 50 procent år 1991. Torslanda i Göteborg är den andra extremen, med en successivt minskande barnfattigdom som år 2008 var nere på 2,0 procent. Detta visar att utvecklingen i landets storstäder varit fördelningspolitiskt ogynnsam de senaste årtiondena.

Skillnaderna i barns ekonomiska uppväxtvillkor mellan fattiga och rika stadsdelar har ökat kraftigt de senaste årtiondena. Barnfattigdomen har minskat i storstädernas centrala delar mellan år 1991 och 2008, med störst förändringar i Norrmalm och Kungsholmen (-13,2 procentenheter) i Stockholm. I Göteborg minskade barnfattigdomen mest i Majorna (-12,9 procentenheter) och i Malmö i Centrum (-4,4 procentenheter).



De största ökningarna av barnfattigdomen på stadsdelsnivå mellan 1991 och 2008 skedde utanför stadskärnorna. I Malmö mest i Fosie (+17,4 procentenheter) och i Göteborg mest i Bergsjön (+13,7 procentenheter). I Stockholm ökade barnfattigdomen mest i Skärholmen (+2,5 procentenheter).

Mellan 2007 och 2008 ökade barnfattigdomen i 28 av storstädernas sammanlagt 49 stadsdelar. De största ökningarna skedde i tre stadsdelar i Malmö, Fosie (+3,0 procentenheter), Rosengård (+2,7 %) och Hyllie (+2,7 %), och en stadsdel i Göteborg: Bergsjön (+2,9 %).

Barnfattigdomen minskade mest i tre stadsdelar i Göteborg (Frölunda -1,8 %, Majorna -1,5 % och Linnéstaden -1,4 %) och två stadsdelar i Stockholm (Skärholmen -1,8 % och Älvsjö -1,2 %).

Andelen barn med utländsk bakgrund har ökat med tio procentenheter i de tre storstäderna, från 31,2 procent år 1991 till 42,8 procent år 2008. Drygt fyra av tio barn i storstäderna har numera minst en utlandsfödd förälder. Samtidigt är spridningen stor mellan invandrarfattiga stadsdelar, som Styrso i Göteborg där endast 7 procent av barnen har utländsk bakgrund, till Rinkeby i Stockholm och Rosengård i Malmö, där det är 95 respektive 96 procent av alla barn.

Det finns klara samband mellan det segregerade boendet i storstäderna och fördelningen av barnfattigdomen. Barnfamiljer med utländsk bakgrund bor i allt högre grad i utsatta miljonprogramsområden. De ökade ekonomiska klyftorna mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund förstärker den redan tidigare starka ekonomiska och etniska segregationen.

»Pengarna räcker aldrig, i höstas köpte min dotter själv en vinterjacka för födelsedagspengarna. Så är det ofta, jag kan inte ens ge dem det de måste ha. De går i gympaskor hela vintern oftast.«

Ensamstående mamma till två barn, i boken *Ensam är fattig – en fördjupningsstudie om barnfattigdom bland barn till ensamstående föräldrar*. Rädda Barnen 2006.



# Barnfattigdom i ett välfärdssamhälle

I ett välfärdssamhälle som Sverige innebär barnfattigdom mycket sällan att barn behöver svälta eller frysa av ekonomiska skäl. Det handlar snarare om att inte ha samma möjligheter som de flesta barn har i Sverige i dag, till exempel att delta i avgiftsbelagda fritidsaktiviteter som musikskola eller idrottsklubb, ha tillgång till dator hemma, kunna få nya glasögon, åka bort på sommarlovet eller följa med på skolresan. Fattigdom är med detta synsätt ett relativt begrepp, som innebär att människor med knappa ekonomiska resurser är fattiga i jämförelse med den stora majoriteten i samhället. Att växa upp under ekonomiskt knappa omständigheter kan leda till ett socialt och ekonomiskt utanförskap.

Det finns andra dimensioner av fattigdom än den rent ekonomiska. Barn påverkas också av faktorer som föräldrars oro för ekonomin och osäkerhet kring boende och livssituation. Många ekonomiskt utsatta barnfamiljer tvingas inte sällan flytta av ekonomiska skäl. Brist på pengar kan leda till att familjens beroende av andra ökar. Utsatta familjer behöver ofta ta hjälp från samhälle, släkt eller vänner, vilket kan leda till känslor av otillräcklighet och skam.

## Fattigdom kan definieras på flera sätt

Det finns flera sätt att definiera fattigdom. Definitionerna bygger på samhällets normer samt hur vi ser på och värderar ekonomiska förhållanden.

Inom EU används i huvudsak ett *relativt* fattigdomsbegrepp som innebär att fattigdomsgränsen går vid högst 50 eller 60 procent av landets medianinkomst.

Fattigdom kan också definieras med *absoluta* ekonomiska mått, det vill säga inkomster som understiger en viss gräns. Gränsen kan sättas på olika sätt beroende på land och sammanhang. Världsbankens definition av fattigdom i utvecklingsländer (en inkomst på mindre än två dollar per dag) och Socialstyrelsens riksnorm för socialbidrag är två exempel.

Under senare år har andra dimensioner av fattigdom diskuterats allt mer, till exempel socialt utanförskap, att ha begränsade handlingsmöjligheter och en sårbar och utsatt position i samhället. Även om många kan enas om att sådana faktorer starkt påverkar vem som är fattig, är det dock svårt att använda dem praktiskt för att mäta fattigdom. I vissa intervjuundersökningar används självskattade begrepp som ”att sakna konstantmarginal” och ”att ha svårt att få ekonomin att gå ihop” för att fånga in ekonomisk utsatthet.

Relativa mått på fattigdom mäter i första hand inkomstskillnader inom ett land. Det finns både för- och nackdelar med detta sätt att definiera och mäta fattigdom. En fördel är att det visar hur stor del av befolkningen som av ekonomiska skäl måste avstå från sådant som de flesta i samhället har tillgång till.

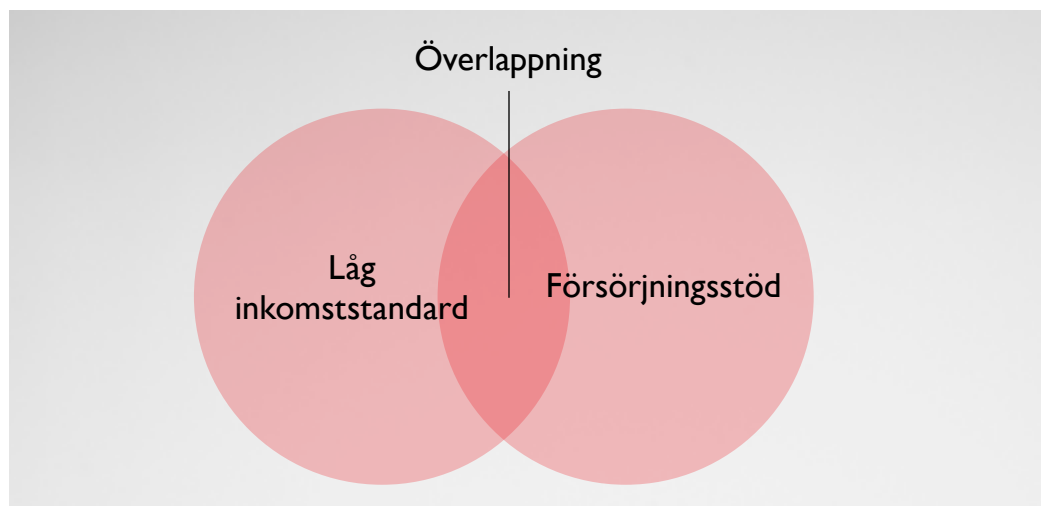
En nackdel med ett relativt fattigdomsmått är att det inte säger något om pengarna räcker till de nödvändiga levnadsomkostnaderna eller inte. I ett land med djup, utbredd och helt jämnt fördelad fattigdom skulle det inte finnas någon relativ fattigdom alls, eftersom alla är lika fattiga. I samhällen med stark ekonomisk tillväxt kan den relativa fattigdomen öka samtidigt som den absoluta fattigdomen minskar. Det beror på att inkomstklyftorna växer samtidigt som de fattigaste får det något bättre. Ett exempel på detta är utvecklingen av barnfattigdomen i Sverige under åren 2002-2007<sup>8</sup>.

## Rädda Barnens fattigdomsindex

Rädda Barnen har valt att utgå från två separata mått i sitt fattigdomsindex:

- Låg inkomststandard
- Försörjningsstöd (socialbidrag)

Med denna definition räknas barn i familjer som *antingen* har låg inkomststandard *eller* lever med försörjningsstöd som fattiga. Det innebär att överlappningen – barn i familjer som har både låg inkomststandard och försörjningsstöd räknas bort (annars skulle dessa familjer räknas in två gånger). Se figur nedan.



### Låg inkomststandard

Låg inkomststandard är ett mått som har utvecklats av SCB och använts i statistikmyndighetens barn- och familjestatistik. Därifrån har även Rädda Barnen hämtat uppgifterna om inkomststandard till barnfattigdomsindex.

Inkomststandard beräknas genom att dividera familjens disponibla inkomst<sup>9</sup> med en norm för levnadsomkostnader, som är justerad efter familjens sammansättning<sup>10</sup>. Normen består av baskonsumtion av t ex mat och kläder, boendeutgifter samt eventuella fackföreningsavgifter och barnomsorgskostnader.

Vid inkomststandard 1,0 har familjen precis tillräckliga inkomster för att klara de mest nödvändiga utgifterna. Värden under 1,0 räknas som låg inkomststandard, medan värden på 2,0 eller högre räknas som hög inkomststandard.

### Försörjningsstöd

Det andra delmålet i Rädda Barnens fattigdomsindex är att familjen är berättigad till försörjningsstöd. Sedan år 1998 fastställer riksdagen en riksnorm som kommunerna inte får understiga. Kommunernas socialkontor eller motsvarande gör en individuell prövning av rätten till försörjningsstöd. Enbart hushåll som inte kan försörja sig på något annat sätt kan få stöd. Det innebär till exempel att man inte får ha andra tillgångar, exempelvis besparingar, och först har ansökt om andra bidrag som bostadsbidrag och föräldrapenning. Även uppgifterna om försörjningsstöd i Rädda Barnens fattigdomsindex kommer från SCB (Inkomst- och förmögenhetsregistret).

### Överlappningen mellan låg inkomststandard och försörjningsstöd.

Det finns flera skäl att kombinera de två fattigdomsmåtten. Låg inkomststandard och försörjningsstöd är mått som delvis fångar in olika delar av befolkningen och mäter olika slags ekonomisk utsatthet. Det beror på faktorer som:

- *Tid.* Låg inkomststandard är beräknad utifrån *hela* årets inkomster och utgifter medan försörjningsstöd även kan betalas ut till familjer som haft låg inkomst *delar av* året.
- *Nivåer.* Nivåerna för försörjningsstöd kan skilja sig mellan olika kommuner och över tid. Dessutom ersätter de *faktiska* boendekostnader, vilka varierar lokalt, medan riktlinjerna som ligger till grund för låg inkomststandard bygger på *normerade* boendekostnader.
- *Attityder till socialbidrag.* Vissa hushåll är berättigade till försörjningsstöd men avstår från att söka.
- *Kvalificering.* De förbehåll som finns i socialbidragssystemet kan påverka hushållens möjlighet att få försörjningsstöd. Man får t ex inte ha besparingar, en för stor bostad, i vissa kommuner inte bil etc.

Rädda Barnens fattigdomsindex visar att överlappningen mellan försörjningsstöd och låg inkomststandard varierar starkt mellan kommunerna. Det finns kommuner där två tredjedelar av barnen i familjer med knapp ekonomi har både låg inkomststandard och försörjningsstöd. Men det finns också kommuner där det inte finns någon överlappning alls.

## Barnfamiljer med störst risk för ekonomisk utsatthet

Att växa upp med en ensamstående förälder eller i en familj med utländsk bakgrund är två starka faktorer som var för sig och tillsammans ökar risken för ekonomisk utsatthet.

### Utländsk bakgrund

Begreppet utländsk bakgrund i Rädda Barnens fattigdomsindex sammanför barn som själva är födda utomlands och barn som är födda i Sverige med minst en utlandsfödd förälder. Rädda Barnens fattigdomsindex visar att omkring vart tredje barn med utländsk bakgrund levde i ekonomisk fattigdom under de undersökta åren på 2000-talet.

Risken för ekonomisk fattigdom är störst i de familjer som är relativt nyanlända till Sverige, men skillnaderna mot familjer med svensk bakgrund är tydliga även efter tio år i Sverige. Det visar att integrationsprocessen går långsamt. Barnfattigdomen är också större i familjer där båda föräldrarna är födda utomlands jämfört med familjer där den ena föräldern är född utomlands.

### *Ensamstående förälder*

Antalet barn till ensamstående föräldrar har ökat de senaste årtiondena. Förändringen av familjemönstren är tydligast i storstäderna, som har en högre andel ensamstående föräldrar än riksgenomsnittet. De flesta ensamstående föräldrar är kvinnor. Fem av sex barn med en ensamstående förälder är folkbokförda hos sin mamma. Rädda Barnens fattigdomsindex visar att drygt vart fjärde barn med en ensamstående förälder levde i ekonomisk fattigdom under de undersökta åren på 2000-talet.

Det är svårare att försörja ett hushåll på bara en inkomst. Ekonomiska stöd som föräldrapenning, barnbidrag, bostadsbidrag, socialbidrag, tilläggsbidrag till studiemedel och underhållsstöd/underhållsbidrag är viktiga för ensamstående föräldrars möjligheter att försörja sin familj. Det innebär att ensamstående föräldrar påverkas mer av förändringar i samhällets stöd än sammanboende föräldrar.

### *Kombinationen utländsk bakgrund och ensamstående förälder*

Den ekonomiska utsattheten är allra störst bland barn som lever med en ensamstående förälder med utländsk bakgrund. Rädda Barnens fattigdomsindex visar att omkring hälften av dessa barn lever under knappa ekonomiska omständigheter i Sverige, vilket kan jämföras med ett fåtal procent av de barn som lever med sammanboende svenskfödda föräldrar.

## Stora skillnader över landet

Antalet barn har ökat i Sverige de senaste årtiondena. Hela ökningen har skett i Stockholm, Göteborg och Malmö. I övriga delar av landet har antalet barn minskat.


Storstäderna, i synnerhet Malmö, har stadigt hört till de kommuner där barnfattigdomen är störst. Nästan vart tredje barn i Malmö lever under knappa ekonomiska omständigheter, vilket kan jämföras med omkring vart sjätte barn i Stockholm och Göteborg.

Ännu större skillnader i ekonomiska uppväxtvillkor är det mellan storstädernas stadsdelar. Storstäderna rymmer både landets allra fattigaste och de mest välmående stadsdelarna. Rosengård i Malmö, Bergsjön i Göteborg och Rinkeby i Stockholm har under lång tid hört till de tre fattigaste stadsdelarna i Sverige. Där lever mer än hälften av alla barn i ekonomisk fattigdom. Samtidigt finns stadsdelar i storstäderna som bara har några få procents barnfattigdom. Detta avspeglar segregationen i boendet i storstäderna.

Andelen ensamstående föräldrar är högre i storstäderna än i övriga landet. Under lång tid har även andelen barn med utländsk bakgrund ökat i storstäderna. Omkring fyra av tio barn i storstäderna har i dag utländsk bakgrund. Den största ökningen har skett i Malmö, där mer än hälften av alla barn har utländsk bakgrund.

## Långsiktiga förändringar i barnfamiljernas ekonomi

Den första studien i Rädda Barnens fattigdomsindex omfattade åren 1991-1999. Resultaten avspeglade tydligt den ekonomiska krisen under 1990-talet och de förändringar i trygghetssystemen som gjordes under perioden. Barnfattigdomen ökade kraftigt under 1990-talets kris och låg som högst på 22,3 procent av alla barn i Sverige 1997. Detta kan jämföras med att barnfattigdomen låg på nivåer kring 12 procent vid mitten av 2000-talet.



»Helt ärligt, vår fritid har förändrats helt sen fritidsgården stängt. När man går till fritidsgården så behöver man inte pengar...«

Pojke i 15-årsåldern, i *Barn och knapp ekonomi*.  
Anne Harju, Växjö universitet, 2005

Under 1990-talets ekonomiska kris och 2000-talets första år skedde stora strukturella förändringar i det svenska samhället. De ekonomiska klyftorna ökade kraftigt. Den tydligaste tendensen är att barn i familjer med utländsk bakgrund halkat efter. Medan barn till sammanboende svenskfödda föräldrar snabbt fick det bättre efter 1990-talets kris, har de ekonomiska levnadsvillkoren för gruppen barn med utländsk bakgrund återhämtat sig mycket långsamt. I denna grupp var barnfattigdomen större i mitten av 2000-talet än den var år 1991, före den ekonomiska krisen. Den ekonomiska segregationen mellan stadsdelarna och mellan storstäderna och övriga landet har förstärkts under senare år. När skillnaderna i ekonomiska uppväxtvillkor ökar, förstärks segregationen ytterligare.

Barn till ensamstående föräldrar hade vid 2000-talets mitt fått det något bättre jämfört med år 1991. Ekonomin förbättrades dock inte lika mycket som för sammanboende föräldrar, vilket lett till ett ökat ekonomiskt gap mellan ensamstående och sammanboende föräldrar.

## Barnfattigdom innebär diskriminering

Att leva under ekonomiskt knappa omständigheter påverkar alla delar av barns liv. Föräldrar som har ont om pengar prioriterar ofta barnen och drar ner på sin egen konsumtion för att barnen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna leva som andra barn. Samtidigt är det omöjligt för många föräldrar med låg inkomststandard att betala avgifter till musikskolan, idrottsklubben eller skolresan. Många av dessa familjer har inte råd att åka bort på semestern eller att köpa en dator till hushållet.

Det segregerade boendet leder i sig också till skilda uppväxtvillkor. En stor del av barnfattigdomen finns i dag i bostadsområden med hög arbetslöshet där våld och kriminalitet är vanligt.

### Hälsa

Rapporten *Barns hälsa i Sverige* (Rädda Barnen 2004) visar att det finns ett starkt samband mellan barns ekonomiska utsatthet och risk för sämre hälsa. Barn med knappa ekonomiska uppväxtvillkor riskerar i högre grad än andra att utveckla diabetes, fetma samt hjärt- och kärlsjukdomar. Risken för att utsättas för våld är tre gånger så stor för barn i bostadsområden med låg inkomstnivå jämfört med genomsnittet. Barnfattigdom innebär också ökad risk för att råka ut för olycksfall i hemmet eller i trafiken.

### Skola

Barn i ekonomiskt utsatta hushåll löper dubbelt så stor risk som andra att utsättas för mobbning, enligt *Barns hälsa i Sverige*. Barn i skolor i starkt segregerade områden har även sämre skolresultat än andra. Enligt SCB var bara drygt 53 procent av alla barn som gick ut grundskolan 2009 i Rosengård behöriga till gymnasiet, mot 89 procent av alla barn i Sverige<sup>11</sup>. I Bergsjön i Göteborg var andelen behöriga 64 procent samma år och i Rinkeby i Stockholm 65 procent.


Avgifter i skolan kan fresta hårt på ekonomiskt utsatta barnfamiljers redan ansträngda ekonomi. Många föräldrar kämpar med att kunna förse barnen med kläder och skor för alla väder, skridskor, hjälm, skidor, cykel och idrotts- och badkläder. Det är en flytande gräns mellan vad som kan anses naturligt att alla barn har hemma och vad som måste köpas in för att barnet ska kunna följa med i undervisningen. Utöver detta tar många skolor i dag ut avgifter för exempelvis friluftsdagar och utflykter. För många föräldrar går gränsen redan vid att betala en inträdesbiljett, för att barnen måste avstå från att följa med på utflykten.

Rädda Barnens rapport *Medtag matsäck och busspengar* (2008) visar att avgifternas storlek skiljer sig stort mellan Sveriges kommuner. Enligt rapporten hade vissa kommuner helt tagit bort avgifterna. I andra kommuner fanns avgiftstak på exempelvis 100 kronor per utflyktstillfälle. Nästan hälften av de kommuner som svarat på undersökningen hade ingen policy om avgifter i skolan. I praktiken varierar avgifterna stort mellan kommuner och enskilda skolor. Rapporten redovisar resultat av Skolverkets inspektioner i Stockholms stadsdelar, där kritik riktats mot skolor för uttag av avgifter utöver de tillåtna "obetydliga avgifterna". Framförallt rörde det sig om avgifter för skid- eller studieresor på mellan 250 och 3 600 kronor.

### *Fritid*

Många fritidsaktiviteter för barn kostar pengar, till exempel musikskola och idrottsverksamhet. Förutom avgifterna för att vara med, måste barnen ofta också ha dyr utrustning, till exempel musikinstrument och specialskor. I idrottsföreningar kan det dessutom tillkomma mer eller mindre uttalade krav på att skjutsa barn till träning och tävling och att bidra ekonomiskt till klubben.

SCB-rapporten *Barns fritid* (2009) visar att barn i ekonomiskt utsatta hushåll har en mindre aktiv fritid än andra barn. Särskilt tydligt är mönstret för pojkar i hushåll som saknar kontantmarginal. Nästan hälften av dessa pojkar deltar inte i någon organiserad fritidsaktivitet alls, vilket kan jämföras med mindre än 30 procent för alla pojkar. Rapporten visar att fritidsgårdar, som erbjuder kostnadsfria aktiviteter, är viktiga för barn med utländsk bakgrund och för barn i hushåll med knapp ekonomi.



»Vi har inte köpt längd- och slalomskidor, sonen har fått promenera eller titta på.«

Rapporten 20 kronor här och 50 kronor där – en kartläggning av avgifter i Luleå kommun. Rädda Barnen i Luleå, september 2008.

## Fotnoter

1. I rapporten används en fattigdomsdefinition som bygger på en kombination av delmåtten låg inkomststandard och försörjningsstöd (tidigare benämnt socialbidrag). En utförlig förklaring finns på sidan 28.
2. EU-definitionen innebär att hushåll med inkomster på under 60 procent av landets medianinkomst räknas som fattiga. Definitionen presenteras närmare på sidan 27.
3. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet beräknas genom att den samlade familjeinkomsten relateras till hushållets storlek och sammansättning. Den disponibla inkomsten räknas om med hjälp av en ekvivalensskala där första vuxen i familjen har värdet 1,0 och andra vuxen får värdet 0,66. Barn 0-3 år har värdet 0,48, 4-10 år värdet 0,57, barn 11-17 värdet 0,66 och övriga i hushållet, 18 år och äldre har värdet 0,83. Exempel: En familj med en vuxen och ett åttaårigt barn får värdet  $1,0 + 0,57 = 1,57$ . Om familjen har en disponibel årsinkomst på 140 000 kr blir inkomsten per konsumtionsenhet  $140\,000 / 1,57 = 89\,172$  kr per år. En familj med två vuxna och två barn, sex och tolv år gamla får värdet  $1,0 + 0,66 + 0,57 + 0,66 = 2,89$ . Om denna familj har en sammanlagd disponibel årsinkomst på 240 000 kr blir inkomsten per konsumtionsenhet  $240\,000 / 2,89 = 83\,045$  kr per år.
4. Flera utredningar (SCB 2003, Socialdepartementet 2004) har uppmärksammat svårigheter med att beräkna barns verkliga familjeförhållanden. Heltäckande officiell registrering saknas sedan Folk- och bostadsräkningen senast gjordes, år 1990. Jämförelser mellan olika studier indikerar att antalet barn med ensamstående föräldrar överskattas med cirka tio procent.
5. Se not 3.
6. För gränskommuner till Norge, Finland och Danmark, som har omfattande arbetspendling över gränsen, kan redovisningen för låg inkomststandard vara missvisande, och leda till en överskattning av antalet barn i familjer med låg inkomststandard.
7. Fattigdomsgränsen 60% av landets medianinkomst används numera av EU:s statistikorgan Eurostat (tidigare använde Eurostat 50% som gräns), medan OECD i jämförelser mellan medlemsländerna drar gränsen vid 50% av medianinkomsten.
8. Källa: Barn i dag – En beskrivning av barns villkor med Barnkonventionen som utgångspunkt. Temarapport 2009:2, SCB, 2009.
9. Som disponibel inkomst räknas familjens sammanlagda inkomst inklusive bidrag, efter skatt och avgifter. Även barnens egna redovisade arbetsinkomster räknas in. Se vidare SCB:s inkomst- och förmögenhetsstatistik för en detaljerad definition.
10. Den disponibla inkomsten räknas om efter hushållets storlek och sammansättning med hjälp av en ekvivalensskala där första vuxen i familjen har värdet 1,0 och andra vuxen 0,66. Barn 0-3 år har värdet 0,48, 4-10 år 0,57, barn 11-17 år 0,66 och övriga i hushållet, 18 år och äldre har värdet 0,83.
11. Källa: SCB:s LUA-statistik (Statistik på stadsdelsnivå).

## Barnfattigdom i landets kommuner 2007-2008

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Stockholms län</b>	<b>426397</b>	<b>431093</b>	<b>48731</b>	<b>11,4</b>	<b>48778</b>	<b>11,3</b>
Upplands-Väsby	8687	8679	826	9,5	810	9,3
Vallentuna	7659	7771	414	5,4	374	4,8
Österåker	9968	9943	552	5,5	504	5,1
Värmdö	10158	10151	649	6,4	692	6,8
Järfälla	14689	14806	1343	9,1	1475	10
Ekerö	6888	6807	346	5	311	4,6
Huddinge	23128	23549	2681	11,6	2763	11,7
Botkyrka	19541	19670	3469	17,8	3481	17,7
Salem	4219	4238	292	6,9	290	6,8
Haninge	17658	17743	2035	11,5	2111	11,9
Tyresö	11170	11038	759	6,8	705	6,4
Upplands-Bro	5353	5416	581	10,9	549	10,1
Nykvarn	2425	2431	106	4,4	121	5
Täby	15330	15379	580	3,8	527	3,4
Danderyd	8088	8072	342	4,2	302	3,7
Sollentuna	15923	16082	1108	7	1065	6,6
Stockholm	150016	153128	22347	14,9	22072	14,4
Södertälje	18935	19043	3706	19,6	3896	20,5
Nacka	21357	21621	1625	7,6	1487	6,9
Sundbyberg	6419	6600	873	13,6	901	13,7
Solna	9866	10250	827	8,4	915	8,9
Lidingö	10200	10242	544	5,3	572	5,6
Vaxholm	2855	2880	146	5,1	154	5,3
Norrtälje	11270	10994	974	8,6	1025	9,3
Sigtuna	8948	9016	996	11,1	1071	11,9
Nynäshamn	5647	5544	610	10,8	605	10,9

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Uppsala län</b>	<b>69401</b>	<b>69452</b>	<b>6149</b>	<b>8,9</b>	<b>6507</b>	<b>9,4</b>
Håbo	4975	5002	293	5,9	328	6,6
Älvkarleby	1928	1874	186	9,6	190	10,1
Knivsta	3981	4048	182	4,6	185	4,6
Heby	2901	2795	296	10,2	282	10,1
Tierp	4217	4180	463	11	481	11,5
Uppsala	38373	38738	3766	9,8	4043	10,4
Enköping	8574	8463	667	7,8	693	8,2
Östhammar	4452	4352	296	6,6	305	7
<b>Södermanlands län</b>	<b>55917</b>	<b>55803</b>	<b>6842</b>	<b>12,2</b>	<b>7614</b>	<b>13,6</b>
Vingåker	2032	1944	231	11,4	223	11,5
Gnesta	2286	2277	200	8,7	230	10,1
Nyköping	10408	10322	948	9,1	967	9,4
Oxelösund	2016	1981	165	8,2	154	7,8
Flen	3395	3321	440	13	555	16,7
Katrineholm	6754	6640	894	13,2	1000	15,1
Eskilstuna	19312	19594	3072	15,9	3545	18,1
Strängnäs	7124	7080	731	10,3	767	10,8
Trosa	2590	2644	161	6,2	173	6,5
<b>Östergötlands län</b>	<b>87654</b>	<b>87098</b>	<b>9594</b>	<b>10,9</b>	<b>10563</b>	<b>12,1</b>
Ödeshög	1141	1107	101	8,9	99	8,9
Ydre	760	733	42	5,5	51	7
Kinda	2155	2102	214	9,9	216	10,3
Boxholm	1081	1067	100	9,3	105	9,8
Åtvidaberg	2589	2477	171	6,6	190	7,7
Finspång	4122	4003	362	8,8	368	9,2
Valdemarsvik	1515	1439	136	9	126	8,8
Linköping	28723	28959	3238	11,3	3609	12,5
Norrköping	26556	26604	3600	13,6	4137	15,6
Söderköping	3123	3048	209	6,7	204	6,7
Motala	8877	8649	833	9,4	868	10
Vadstena	1468	1403	117	8	113	8,1
Mjölby	5544	5507	471	8,5	477	8,7

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Jönköpings län</b>	<b>73227</b>	<b>72372</b>	<b>6257</b>	<b>8,5</b>	<b>6574</b>	<b>9,1</b>
Aneby	1431	1389	142	9,9	186	13,4
Gnosjö	2308	2232	154	6,7	176	7,9
Mullsjö	1653	1659	115	7	130	7,8
Habo	2715	2748	133	4,9	132	4,8
Gislaved	6856	6723	589	8,6	647	9,6
Vaggeryd	3004	2978	220	7,3	250	8,4
Jönköping	26259	26213	2564	9,8	2622	10
Nässjö	6375	6293	599	9,4	652	10,4
Värnamo	7289	7173	434	6	436	6,1
Sävsjö	2447	2348	242	9,9	235	10
Vetlanda	5703	5634	386	6,8	469	8,3
Eksjö	3327	3172	291	8,7	251	7,9
Tranås	3860	3810	388	10,1	388	10,2
<b>Kronobergs län</b>	<b>37594</b>	<b>37559</b>	<b>3296</b>	<b>8,8</b>	<b>3536</b>	<b>9,4</b>
Uppvidinge	1977	1916	181	9,2	162	8,5
Lessebo	1765	1764	208	11,8	203	11,5
Tingsryd	2397	2352	202	8,4	220	9,4
Alvesta	4043	3975	349	8,6	365	9,2
Älmhult	3284	3257	218	6,6	231	7,1
Markaryd	1891	1881	180	9,5	204	10,8
Växjö	16539	16808	1633	9,9	1837	10,9
Ljungby	5698	5606	325	5,7	314	5,6
<b>Kalmar län</b>	<b>46202</b>	<b>45120</b>	<b>3862</b>	<b>8,4</b>	<b>3932</b>	<b>8,7</b>
Högsby	1150	1104	175	15,2	169	15,3
Torsås	1441	1383	134	9,3	123	8,9
Mörbylånga	2913	2867	145	5	155	5,4
Hultsfred	2720	2596	310	11,4	311	12
Mönsterås	2699	2608	164	6,1	173	6,6
Emmaboda	1811	1751	147	8,1	153	8,7
Kalmar	12083	11969	1065	8,8	1092	9,1
Nybro	3780	3676	258	6,8	270	7,3
Oskarshamn	5380	5241	288	5,4	299	5,7

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Kalmar län forts.</b>						
Västervik	6994	6838	672	9,6	693	10,1
Vimmerby	3287	3200	328	10	332	10,4
Borgholm	1944	1887	176	9,1	162	8,6
<b>Gotlands län</b>	<b>11343</b>	<b>10950</b>	<b>1174</b>	<b>10,3</b>	<b>1174</b>	<b>10,7</b>
Gotland	11343	10950	1174	10,3	1174	10,7
<b>Blekinge län</b>	<b>30246</b>	<b>29932</b>	<b>2510</b>	<b>8,3</b>	<b>2709</b>	<b>9,1</b>
Olofström	2607	2517	150	5,8	173	6,9
Karlskrona	12841	12911	1142	8,9	1187	9,2
Ronneby	5489	5356	477	8,7	578	10,8
Karlshamn	5986	5871	430	7,2	465	7,9
Sölvesborg	3323	3277	311	9,4	306	9,3
<b>Skåne län</b>	<b>248296</b>	<b>249689</b>	<b>36138</b>	<b>14,6</b>	<b>39445</b>	<b>15,8</b>
Svalöv	3037	3010	289	9,5	345	11,5
Staffanstorps	5355	5466	342	6,4	371	6,8
Burlöv	3620	3644	579	16	667	18,3
Vellinge	7999	7944	395	4,9	490	6,2
Östra Göinge	2981	2870	233	7,8	256	8,9
Örkelljunga	1958	1949	221	11,3	238	12,2
Bjuv	3374	3395	467	13,8	570	16,8
Kävlinge	6880	6966	325	4,7	377	5,4
Lomma	5050	5184	176	3,5	216	4,2
Svedala	4826	4859	271	5,6	345	7,1
Skurup	3454	3397	351	10,2	369	10,9
Sjöbo	3742	3673	414	11,1	380	10,3
Hörby	3044	3050	388	12,7	454	14,9
Höör	3385	3332	336	9,9	324	9,7
Tomelilla	2527	2527	319	12,6	362	14,3
Bromölla	2557	2540	212	8,3	208	8,2
Osby	2624	2595	233	8,9	246	9,5
Perstorp	1489	1464	195	13,1	254	17,3
Klippan	3411	3356	360	10,6	403	12

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Skåne län forts.</b>						
Åstorp	3441	3482	451	13,1	561	16,1
Båstad	2595	2542	218	8,4	265	10,4
Malmö	53246	54482	15638	29,4	16934	31,1
Lund	20257	20442	1893	9,3	2072	10,1
Landskrona	8214	8223	1827	22,2	1858	22,6
Helsingborg	25234	25564	3882	15,4	4301	16,8
Höganäs	5216	5205	328	6,3	358	6,9
Eslöv	7049	7024	699	9,9	762	10,8
Ystad	5158	5101	350	6,8	370	7,3
Trelleborg	8704	8768	956	11	1007	11,5
Kristianstad	16091	16141	1998	12,4	2197	13,6
Simrishamn	3495	3424	362	10,4	384	11,2
Ängelholm	7945	7854	460	5,8	452	5,8
Hässleholm	10338	10216	970	9,4	1049	10,3
<b>Hallands län</b>	<b>64565</b>	<b>63991</b>	<b>4313</b>	<b>6,7</b>	<b>4294</b>	<b>6,7</b>
Hylte	2310	2262	210	9,1	236	10,4
Halmstad	18210	18096	1407	7,7	1404	7,8
Laholm	4830	4739	428	8,9	427	9
Falkenberg	8657	8574	821	9,5	832	9,7
Varberg	11982	11889	677	5,7	653	5,5
Kungsbacka	18576	18431	770	4,1	742	4
<b>Västra Götalands län</b>	<b>324794</b>	<b>322490</b>	<b>34523</b>	<b>10,6</b>	<b>35929</b>	<b>11,1</b>
Härryda	8773	8906	372	4,2	424	4,8
Partille	8403	8278	496	5,9	509	6,1
Öckerö	2926	2877	143	4,9	138	4,8
Stenungsund	5726	5692	304	5,3	348	6,1
Tjörn	3129	3039	250	8	221	7,3
Orust	3040	2947	232	7,6	214	7,3
Sotenäs	1642	1591	121	7,4	124	7,8
Munkedal	2116	2107	243	11,5	279	13,2
Tanum	2322	2275	231	9,9	247	10,9
Dals-Ed	1001	927	139	13,9	129	13,9

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Västra Götalands län forts.</b>						
Färgelanda	1428	1399	141	9,9	165	11,8
Ale	6658	6577	547	8,2	506	7,7
Lerum	10022	10027	489	4,9	516	5,1
Vårgårda	2614	2568	236	9	254	9,9
Bollebygd	1938	1911	80	4,1	97	5,1
Grästorp	1265	1268	112	8,9	117	9,2
Essunga	1183	1159	125	10,6	122	10,5
Karlsborg	1277	1239	102	8	89	7,2
Gullspång	1021	944	138	13,5	156	16,5
Tranemo	2554	2502	158	6,2	175	7
Bengtstors	1796	1735	220	12,2	270	15,6
Mellerud	1857	1786	298	16	289	16,2
Lilla Edet	2863	2802	335	11,7	349	12,5
Mark	7594	7506	520	6,8	574	7,6
Svenljunga	2240	2156	209	9,3	215	10
Herrljunga	1984	1924	115	5,8	146	7,6
Vara	3292	3176	222	6,7	224	7,1
Götene	2934	2900	181	6,2	210	7,2
Tibro	2255	2247	220	9,8	222	9,9
Töreboda	1917	1813	221	11,5	215	11,9
Göteborg	93690	94328	15829	16,9	16179	17,2
Mölnadal	13796	13695	883	6,4	831	6,1
Kungälv	9070	9072	543	6	576	6,3
Lysekil	2761	2774	304	11	354	12,8
Uddevalla	10773	10673	1114	10,3	1156	10,8
Strömstad	2252	2194	286	12,7	278	12,7
Vänersborg	7867	7780	613	7,8	728	9,4
Trollhättan	11921	11765	1540	12,9	1654	14,1
Alingsås	8035	8043	542	6,7	609	7,6
Borås	21144	21003	2262	10,7	2307	11
Ulricehamn	4850	4801	332	6,8	404	8,4
Åmål	2527	2452	300	11,9	367	15
Mariestad	4835	4687	311	6,4	383	8,2
Lidköping	8091	7941	517	6,4	495	6,2

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Västra Götalands län forts.</b>						
Skara	3968	3875	340	8,6	356	9,2
Skövde	10196	10102	579	5,7	653	6,5
Hjo	1850	1798	124	6,7	118	6,6
Tidaholm	2706	2641	240	8,9	243	9,2
Falköping	6692	6588	664	9,9	694	10,5
<b>Värmlands län</b>	<b>54231</b>	<b>53118</b>	<b>5953</b>	<b>11</b>	<b>6451</b>	<b>12,1</b>
Kil	2657	2561	265	10	288	11,2
Eda	1667	1633	334	20	367	22,5
Torsby	2301	2197	355	15,4	370	16,8
Storfors	907	858	173	19,1	146	17
Hammarö	3617	3586	140	3,9	155	4,3
Munkfors	699	667	85	12,2	110	16,5
Forshaga	2655	2601	225	8,5	268	10,3
Grums	1879	1826	202	10,8	258	14,1
Årjäng	2047	1997	386	18,9	408	20,4
Sunne	2844	2754	276	9,7	299	10,9
Karlstad	15894	15728	1549	9,7	1627	10,3
Kristinehamn	4546	4515	527	11,6	565	12,5
Filipstad	1971	1911	199	10,1	263	13,8
Hagfors	2276	2183	331	14,5	327	15
Arvika	5090	4988	612	12	609	12,2
Säffle	3181	3113	294	9,2	391	12,6
<b>Örebro län</b>	<b>57226</b>	<b>57111</b>	<b>6649</b>	<b>11,6</b>	<b>7127</b>	<b>12,5</b>
Lekeberg	1555	1543	142	9,1	130	8,4
Laxå	1105	1068	51	4,6	63	5,9
Hallsberg	3216	3183	279	8,7	285	9
Degerfors	1972	1923	176	8,9	190	9,9
Hällefors	1358	1310	190	14	200	15,3
Ljusnarsberg	932	882	124	13,3	135	15,3
Örebro	27335	27723	3943	14,4	4219	15,2
Kumla	4694	4765	354	7,5	386	8,1
Askersund	2248	2189	133	5,9	174	7,9

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Örebro län forts.</b>						
Karlskoga	5815	5701	435	7,5	473	8,3
Nora	2252	2171	278	12,3	286	13,2
Lindesberg	4744	4653	544	11,5	586	12,6
<b>Västmanlands län</b>	<b>51624</b>	<b>50981</b>	<b>6197</b>	<b>12</b>	<b>6338</b>	<b>12,4</b>
Skinnskatteberg	890	857	101	11,3	100	11,7
Surahammar	2210	2120	198	9	180	8,5
Kungsör	1789	1745	148	8,3	161	9,2
Hallstahammar	3139	3084	328	10,4	293	9,5
Norberg	1149	1124	133	11,6	146	13
Västerås	28299	28097	3581	12,7	3675	13,1
Sala	4382	4268	511	11,7	495	11,6
Fagersta	2290	2282	286	12,5	289	12,7
Köping	4768	4751	615	12,9	686	14,4
Arboga	2708	2653	296	10,9	313	11,8
<b>Dalarnas län</b>	<b>55729</b>	<b>54798</b>	<b>5929</b>	<b>10,6</b>	<b>6509</b>	<b>11,9</b>
Vansbro	1383	1347	155	11,2	168	12,5
Malung	1973	1943	283	14,3	300	15,4
Gagnef	2321	2280	156	6,7	163	7,1
Leksand	3060	2998	231	7,5	243	8,1
Rättvik	2051	1959	192	9,4	190	9,7
Orsa	1452	1378	170	11,7	198	14,4
Älvdalen	1395	1385	228	16,3	217	15,7
Smedjebacken	2043	2008	201	9,8	177	8,8
Mora	4038	3926	266	6,6	320	8,2
Falun	11766	11557	1175	10	1219	10,5
Borlänge	9999	10086	1534	15,3	1826	18,1
Säter	2305	2220	165	7,2	140	6,3
Hedemora	3044	2951	277	9,1	290	9,8
Avesta	4078	4014	360	8,8	472	11,8
Ludvika	4821	4746	536	11,1	586	12,3

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Gävleborgs län</b>	<b>54676</b>	<b>53870</b>	<b>6231</b>	<b>11,4</b>	<b>6582</b>	<b>12,2</b>
Ockelbo	1138	1151	90	7,9	134	11,6
Hofors	1951	1907	223	11,4	220	11,5
Ovanåker	2296	2194	247	10,8	176	8
Nordanstig	1994	1917	253	12,7	270	14,1
Ljusdal	3689	3610	431	11,7	522	14,5
Gävle	18632	18677	2001	10,7	2206	11,8
Sandviken	7371	7211	854	11,6	839	11,6
Söderhamn	4981	4828	611	12,3	699	14,5
Bollnäs	5115	5002	575	11,2	571	11,4
Hudiksvall	7509	7373	946	12,6	945	12,8
<b>Västernorrlands län</b>	<b>48520</b>	<b>48022</b>	<b>4812</b>	<b>9,9</b>	<b>4904</b>	<b>10,2</b>
Ånge	2032	1975	226	11,1	267	13,5
Timrå	3887	3915	386	9,9	375	9,6
Härnösand	4917	4776	619	12,6	569	11,9
Sundsvall	19098	19029	1953	10,2	2010	10,6
Kramfors	3586	3464	372	10,4	386	11,1
Sollefteå	3793	3743	392	10,3	463	12,4
Örnsköldsvik	11207	11120	864	7,7	834	7,5
<b>Jämtlands län</b>	<b>25351</b>	<b>24882</b>	<b>2370</b>	<b>9,3</b>	<b>2478</b>	<b>10</b>
Ragunda	1084	1042	89	8,2	111	10,7
Bräcke	1448	1409	194	13,4	209	14,8
Krokom	3346	3306	295	8,8	274	8,3
Strömsund	2357	2258	359	15,2	356	15,8
Åre	2135	2113	215	10,1	216	10,2
Berg	1530	1449	176	11,5	160	11
Härjedalen	1940	1858	196	10,1	215	11,6
Östersund	11511	11447	846	7,3	937	8,2

Län/ kommun	Antal barn 2007	Antal barn 2008	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll			
			2007		2008	
			antal	%	antal	%
<b>Västerbottens län</b>	<b>52312</b>	<b>51708</b>	<b>4348</b>	<b>8,3</b>	<b>4519</b>	<b>8,7</b>
Nordmaling	1477	1423	133	9	149	10,5
Bjurholm	522	501	80	15,3	92	18,4
Vindeln	1093	1072	84	7,7	89	8,3
Robertsfors	1446	1402	87	6	118	8,4
Norsjö	877	852	51	5,8	57	6,7
Malå	675	682	77	11,4	88	12,9
Storuman	1187	1167	131	11	131	11,2
Sorsele	495	471	75	15,2	73	15,5
Dorotea	517	503	88	17	83	16,5
Vännäs	1951	1906	108	5,5	103	5,4
Vilhelmina	1507	1480	163	10,8	174	11,8
Åsele	613	588	76	12,4	65	11,1
Umeå	22568	22585	1767	7,8	1813	8
Lycksele	2497	2459	305	12,2	322	13,1
Skellefteå	14887	14617	1123	7,5	1162	7,9
<b>Norrbottens län</b>	<b>49540</b>	<b>48368</b>	<b>4052</b>	<b>8,2</b>	<b>4064</b>	<b>8,4</b>
Arvidsjaur	1240	1201	138	11,1	137	11,4
Arjeplog	523	524	42	8	50	9,5
Jokkmokk	970	918	101	10,4	98	10,7
Övertorneå	631	579	65	10,3	80	13,8
Kalix	3336	3258	266	8	316	9,7
Övertorneå	955	931	105	11	126	13,5
Pajala	1162	1121	99	8,5	117	10,4
Gällivare	3518	3390	295	8,4	280	8,3
Älvsbyn	1728	1681	223	12,9	190	11,3
Luleå	14448	14328	1190	8,2	1203	8,4
Piteå	8502	8338	457	5,4	423	5,1
Boden	5694	5457	521	9,1	454	8,3
Haparanda	1970	1938	234	11,9	264	13,6
Kiruna	4863	4704	316	6,5	326	6,9

Rädda Barnen kämpar för barns rättigheter.  
Vi väcker opinion och stöder barn i utsatta  
situationer i Sverige och i världen.



**Rädda Barnen**

Rädda Barnen  
107 88 Stockholm  
Besöksadress: Landsvägen 39  
Sundbyberg  
Telefon: 08-698 90 00  
Fax: 08-698 90 10  
info@rb.se  
www.rb.se  
Plus/bankgiro 90 2003-3